10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاك غزته‌سی
صاحب امتیاز د. جیوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆրք. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
կը հրատարակուի
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ռուսիա, Սիպերիական երկաթուղին լրացնելով, աշխարհի՛ է՛ն մեծ գործերէն մին կատարած եղաւ. գործ մը որուն մեծութիւնը իր անունին արժանի ըլլալէ զատ, Եւրոպայի և Ասիոյ երկու հակառակ ծայրերը, աշխարհի երկու գլխաւոր մասերուն ծայրագոյն Արեւմուտքը և ծայրագոյն Արեւելքը, իրարու կը միացնէր ցամաքի ճամբով։

Այն Եւրոպական լրագիրները որոնք կամ սխալմամբ և կամ կեղծաւորութեամբ, ուրիշ բանի հաւատալ չեն ուզեր այլ միայն պատերազմի, և ամէն տեսակ քաղաքականութեան ծայրը թնդանօթին կառքը կը տեսնեն և ոչ թէ երկրագործին սայլը, Սիպերիական մեծ երկաթուղիին համար վատնուած ահագին միլիոնները միայն վառօդին զոհերը ներկայացուցին. մինչդեռ այդ երկաթուղին ըլլար թէ ոչ, Մայր. Արեւելքի ինչ ինչ մասերը ռուսական ըլլալու դատապարտուած էին արդէն։

Իրաւ է որ կարելի չէ կարծել թէ առայժմ զինուորական հաշիւներ մեծ դեր խաղացած չեն Սիպերիական այդ երկաթուղիին ծրագրին պատրաստութեան մէջ, բայց այնպէս հաւատալ թէ միայն աշխարհակալութեան եռանդին զոհ գացած են այն ահաւոր գումարները, որոնք պատրաստ և աւելորդ դրամէն հայթայթուած չէին այլ օտարին փոխառութիւններէն և միշտ պակաս գտնուած են, ատիկայ պարզապէս զրկանք մըն է այն բարձր համարումին զոր կը վայելեն միշտ ամենայն իրաւամբ և անխտիր բոլոր ռուս գանձային պաշտօնատարները, և ամենուն իրաւունք չկայ կարծելու թէ Սիպերիական երկաթուղին ո և է փոփոխութիւն յառաջ բերած ըլլայ Ռուսիոյ գանձային պաշտօնէութեան մէջ։

Այս սիւնակներուն մէջ բացատրած ենք արդէն թէ Սիպերիական երկաթուղին ինչ ահագին մղում մը պիտի տայ Ռուսիոյ Ասիական ստացուածքներու տնտեսական վիճակին, որ բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ ամենէն աւելի մղման կարօտ կը գտնուէր, թէ ինչ բազմամարդութիւն յառաջ պիտի բերէր այն սահմաններուն մէջ, որոնք քաղաքակիրթ երկիրներու ամենէն ամային էին, և թէ քաղաքակրթութիւնը ո՛րչափ պիտի ծաղկեցնէր ատիկայ այնպիսի երկիրներու մէջ, որոնք քաղաքակրթութիւն ըսուած բանին ճշմարտութիւնը աւելի լսած էին քան թէ տեսած։

Տնտեսական ո և է ձեռնարկ ներկայիս մէջ ունեցած կոյտ կերպարանքէն չի կրնար դատուիլ, այլ ապագային մէջ ունենալիք որոշ հետեւանքներէն. և ենթադրելով թէ սիպերիական երկաթուղին այժմ աւելի զինուորական է քան թէ տնտեսական, կրնար շատ խորթ գաղափար մը ունեցած պիտի ըլլայինք ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ, եթէ համոզումով հաւատացած չըլլայինք որ անտարակոյս զինուորականը հետզհետէ տեղի պիտի տայ ատոր տնտեսականին։

Հաստատապէս կը հաւատանք թէ ընդհանուր քաղաքականութեան ուղղութիւնը գլխովին կերպարանափոխուած ըլլալով, պատերազմականէն շատ աւելի տնտեսականին կը յարի այն. բան մը որ այժմ կուտայ մեր այն կարծիքին թէ ներկայ ուղղութիւնը վերջապէս օր մը բոլորովին պիտի ապահովէ տնտեսականին վճռական յաղթանակը, պատերազմին ամպերը քշելով միայն այն տեղերը, որոնք չեն կրնար քաղաքակրթութեան ասպարէզը մտնել, առանց թնդանօթին ու սուրին բիրտ հարուածին։

Հիմայ Սիպերիական երկաթուղիէն ետքը կարգը եկած է Պալթիկ և Սեւ Ծովերու ջրուղիին։ Մէկ մեծ գործին ետեւէն ուրիշ մեծ գործ մը, կամ ցամաքային եղբօր քով ծովային քոյրը։

Եւրոպական Ռուսիոյ արեւմտեան ծայրը հարաւային ծայրին հետ ջրանցքով մը միացնելու այս հսկայ ծրագիրը թէեւ նոր բան մը չէ, բայց ինչ որ Սիպերիական երկաթուղիէն առաջ երազ մը կը համարուէր, անոր լրանալէն ետքը իրականութեան մէջ կրնայ մտնել, և բնական բան մը չէ՞ որ յաջողութիւնը յաջողութիւն կը բերէ։

Սխալ և կեղծաւորութեան սիրահար այն միեւնոյն եւրոպական լրագիրները, երբ աշխարհներ իրար անցընելու համար եկեն պնդեն թէ միայն զինուորական նպատակներու համար պիտի շինուի այդ ջրանցքը, կը յանձնարարենք որ չհաւատաք այդ պոռչտուքներուն։

Երեսուն տարեկան մարդիկ որոնք իրենց զինուորական ծառայութիւնները կատարելով վերջացուցած կամ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ ըլլալով բանակներու մէջ մնացած են, տակաւին ամենեւին չինած և կամ թէ նոր ծնած օրօրոցի երախաներ էին այն օրերը, ուրկէ ի վեր տարի, ամիս և շաբաթ անցած չէ որ, ամառները օդաւէտ և ձմեռները տաքուկ սենեակներու մէջ իրենց գրասեղաններուն առջեւ հանդարտօրէն նստող խմբագիր պարոնները եւրոպական քարտէսները աչքերնուն առջեւ և իրենց գրչին քմահաճոյքին համեմատ, ֆրանսական, գերմանական, ռուսական, աւստրիական և իտալական բանակները, ու անգլիական նաւատորմը իրարու դէմ զրկած, և ամբողջ Եւրոպան սուրի, աւերի և կործանման մատնած չըլլան։ Պատերազմ, պատերազմ, և միշտ պատերազմ. կարծես թէ իրենց գրիչները միմիայն վառօդէ շինուած էին, բայց օրրանի երախաները՝ երիտասարդութեան մէջ բաւական յառաջացած մարդիկ, և երիտասարդութեան մէջ բաւական յառաջացած մարդիկն ալ ծերունիներ եղան, և Եւրոպական բանակներն ու նաւատորմերը տեղերնուն իսկ չշարժելով, Ֆրանսա, Գերմանիա, Ռուսիա, Աւստրիա, Իտալիա և Անգլիա ուր որ կը գտնուէին այն ատենները, դարձեալ այն միեւնոյն տեղն են առանց փոփոխութեան։ Այդ գրչի դիւցազուններուն կարծիքներու տկարութեան անիրաւութիւն մը չըլլալու համար պէտք ըսել որ, անոնք ալ տակաւին ճիշդ հոն են ուր որ էին առաջ։

Բայց քանի որ գործունեայ քաղաքականութիւնը կայ, հրաշունչ խմբագիրներն ալ պակաս չպիտի ըլլան Եւրոպայի մէջ։ Օր նոր նիւթ նոր, բաւական է որ անոնցմէ պատերազմական հետեւութիւն մը հանելու կարելիութիւն և մինչեւ իսկ անկարելիութիւն մը ըլլայ։ Ձանձրանալ և յուսահատիլ չեն գիտեր անոնք։ Ինչ ընեն խեղճերը, դրամագլուխնին այն է. և ուէ կերպով ապրիլ պէտք է։

Թողունք հինները։ Թրանսվալ և Չինաստան սքանչելի դրամագլուխներ կ'ըլլային ընդհանուր Եւրոպական պատերազմի մը սիրահար խմբագիրներուն. և եթէ յուսավրէպ եղան այդ մասին, անիրաւութիւն մը չէ՞ր զրկել զիրենք մխիթարութիւն գտնելէ Պալթիկ և Սև ծովերու միացման ծրագրէն, որ մինչեւ այսօր տակաւին դուրս ելած չէ ծրագիր մը ըլլալու սահմանէն. բայց իրականութեան հաւանականութիւնը զօրացած է, որ առնել, ի հարկէ Սև Ծովու Ռուս նաւատորմին, Պալթիկ Ծովու նաւատորմին հետ միանալը ստոյգ ըլլալով Գերմանիա և Անգլիա մտահոգութեան պիտի մատնուին։

Բայց պատերազմէն աւելի խաղաղ տնտեսականին, այսինքն անտարակոյս ներկայէն աւելի ստոյգ ապագային վրայ մտածողները ուրիշ կերպ դատելով, քիչ մը խրատուինք կրնան ունենալ հաւատալու որ ինչպէս Սիպերիական մեծ երկաթուղին Մ. Ասիական Ռուսիոյ տնտեսական վիճակին համար բարիք մը կ'ըլլար, նոյնպէս և Պալթիկ և Սև Ծովերու միջեւ բացուելիք մեծ ջրանցքը մեծ բարիք պիտի ըլլայ Եւրոպական Ռուսիոյ համար։ Վստահ եղիք թէ հիմա ազգերու ապագան իրենց ուղեղին կախում ունեցող պետական անձերու առաջին մտածումը զինուորականը չէ այլ տնտեսականը միայն։

Եւրոպայի մէջ ամենէն մեծ երկիրը Ռուսականն է. բայց երբ Պալթիկ և այլ ծովերու շրջակայ Ռուս երկիրները մէջ տեղէն հանուի, միացեալ ահագին Ռուս երկիրները տնտեսապէս փոքրիկ Պելճիոյ հետ փոխանակութեան անգամ սխալ հաշիւ մը ըրած չըլլար։ Բայց երբ մինչեւ իսկ ամենամեծ նաւերու անցուդարձին յարմար ջրանցք մը, հարաւային ծովէն մինչեւ հիւսիսային ծով, ճամբուն վրայ և մօտերը գտնուող Ռուսական երկիրները ծովային հաղորդակցութեան շրջանակին մէջ բերէ, եւրոպական Ռուսիա, թերեւս եւրոպական է՛ն զարգացած և ընդարձակ երկրին կարգը կրնայ անցնիլ։

Ռուսիա ահագին փոխառութիւններ կնքելով, օտարին և մասնաւորապէս Ֆրանսայի մեծ պարտականը կ'ըլլայ. բայց երբ այդպիսի փոխառութիւնները սիպերիական մեծ երկաթուղիին և Պալթիկ ու Սեւ Ծովերու մեծ ջրանցքին պէս տնտեսական նպատակներու կը գործածուին, այլեւս կը դադրին անոնք պարտքեր ըլլալէ և դրամագլուխի կարգը կ'անցնին։

ԼԻՈՆՔԷ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻՆ ԱՊԱԳԱՆ

Պ. Ուէլս, որուն գիտական մէկ վէպը հրատարակեցինք ասկէ առաջ իբր թերթօն, նախատեսող միտք մըն է։ Ժիւլ Վէռնի մը պէս, որ ապագային գաղտնիքներուն կը թափանցէ, Ուէլս ալ ասկէ հարիւր տարի վերջը ըլլալիքը կը գուշակէ, կը նախատեսէ սրամիտ գրութիւններով։ Դրած է, օրինակի համար, թէ 100 տարի վերջը ինչպէս պիտի ըլլան պատերազմները, թէ 2000 թուականին ինչպէս պիտի ապրին մարդիկ եւն.։

Այս անգամ Պ. Ուէլս իր նախատեսութիւններուն նիւթ ընտրած է Եւրոպական լեզուներու, մասնաւորապէս Անգլիերէնին ապագան։ Պ. Ուէլս կ'ըսէ թէ պզտիկ ազգերու լեզուները հետզհետէ պիտի կորսուին։ Իտալերէնը միայն Իտալիոյ մէջ, Բոյի հովտին մէջ կրնայ ծաղկիլ։ Սպաներէնը և Ռուսերէնը թէեւ զօրաւոր լեզուներ են, բայց երբ երկուքն ալ կարդացող հասարակութիւն մը չունին, ինչպէս կրնան ապրիլ։ Անոնք ալ, միշտ Ուէլսի կարծիքով, արդէն լմնցած են։ Քրիստոսի 2000 թուականին այդ բոլոր լեզուները հետզհետէ երկրորդական լեզուներու կարգը պիտի իջնեն, եւ առաջին տեղը պիտի գրաւեն Ֆրանսերէնը կամ Անգլիերէնը եւ կամ քիչ մըն ալ Գերմաներէնը։

Պ. Ուէլս յետոյ կարգ մը փաստերով այն եզրակացութեան կը յանգի թէ Անգլիերէնը ապագային աշխարհի լեզուն պիտի ըլլայ, եւ թէ Ֆրանսերէնը Անգլերէնէն աւելի հաւանականութիւններ ունի միջազգային միակ լեզուն ըլլալու։ Պ. Ուէլսի ցուցուցած գլխաւոր պատճառներէն մէկը այն է թէ՝ Անգլիերէն սորվելու պէտքը հետզհետէ չաւելնար. ընդհակառակն։ Լեզու մը որպէս զի ընդհանրանայ, պէտք է որ զայն սորվողը կարենայ գիտութեան մեծ պաշար մը քաղել։ Արդ, Պ. Ուէլս հաշիւ կ'ընէ որ Անգլիերէն լեզուով հրատարակուած գիրքերու թիւը շատ պակաս է Ֆրանսերէն կամ Գերմաներէն լեզուներով հրատարակուածներէն։ Իսկ լուրջ գիրքերու համեմատութիւնը աւելի պակաս է։ Պ. Ուէլս այս առթիւ կը գովէ Ֆրանսացի Թարգմանիչները, եւ բաղդատութեան կը դնէ Բարիզեան գրատան մը ճոխութիւնը՝ Անգլիականի մը խեղճութեանը հետ։

Պ. Ուէլս անգլիերէն լեզուին ապագան տխուր գոյներով ներկայացնելէ վերջը, դարմանն ալ չի մոռնար։ Կը յայտարարէ որ, եթէ ապագային վճռական ջանքեր ըլլան Անգլիերէն լեզուին մղում տալու համար, եթէ քօշալերուին գրագէտները, եւ եթէ անգլիերէն գիտցող ամէն մարդու մատչելի ըլլան բովանդակ աշխարհի ամբողջ գրականութիւնը, գիտութիւնը եւ մտածումը, այն ատեն, Քրիստոսի 2000 թուականին—Ուէլսի մարգարէութեան համաձայն—ամբողջ աշխարհի գործի մարդիկը անգլիերէն պիտի կարդան, եւ թերեւս անգլիերէն պիտի գրեն եւ խօսին։ Բայց միայն ասիկա չէ. Անգլիերէնը ամենօրեայ տիրող լեզուն պիտի ըլլայ Շուէտի, Նորվեկիոյ, Տանըմարքայի, Հոլանտայի, ամբողջ Ափրիկէի, հիւսիսային Ամերիկայի, և Ասիոյ եւ Հնդկաստանի կարեւոր մասերուն մէջ. մէկ խօսքով միջազգային լեզուն, մարդկութեան համաշխարհային լեզուն։

Բայց ատոր համար արտակարգ կորով և իմացականութիւն պէտք է։ Այսպէս կ'եզրակացնէ այն նախատեսող միտքը, Ուէլս, որ ամէն բանէ առաջ Անգլիացի ալ է։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՏՕՆ ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏԱՑ

Թէ ի՞նչպէս կ'ըմբռնէին Հրեշտակները.— Հրեշտակներու անուններու ստուգաբանութիւնը.— Թէ ե՞րբ հաստատուեցաւ Հրեշտակներու տօնը. —Ե՞րբ սկսաւ հրեշտակներու անունը մեր մէջ.

Հրէշներն ու ճիւաղները ո՛րչափ ալ կրօնական զգացում մը ազդած են մնահաւատներուն, միշտ թերակիրթ ու անասնական ճանչցուած են, կամ կէս մարդ կէս բանական։ Ատոնցմէ, այդ ոգիներէն վեր էակներ ալ կը յիշուին ամէն ազգաց հին կրօններու մէջ, իբրեւ բարեկամ ու հովանի. ոմանք պարզ ոգի, ուրիշներ ալ մարմնաւոր, եւ, ըստ սովորական տպաւորութեան Հին հաւատքի փարողներուն, շատերը չար քան թէ բարի ոգիներ, որոնք Քրիստոնէական հայեացքով կրնան երկու ծանօթ դասակի վերաբերիլ, Հրեշտակներ և Դեւեր։ Ոգիներ ալ կան որոնց չարն ու բարին դժուար է որոշել, միջակ կ'երեւան, ինչպէս «Բաջք» =արաբ. Ճին, լտ. Génieus, Ֆր. Génie և «Ոգեղականք» = արաբ. ..., լտ. manes, larves, lemures.

Հրեշտակները երկնային հոգեղէն էակներ են, Աստուծոյ կամ աստուածներու եւ մարդկան միջնորդները։ Ոմանք ալ աստուածազն կամ աստուածներու մերձաւորներ։ Հրեշտակները բարի ոգիներ ճանչցուած են, Աստուծոյ պաշտօնեաները՝ իր կամքն ու հրամանները կատարել տալու երկրի վրայ, պաշտպանելու մարդիկ չար ոգիներէ ու վտանգներէ, եւ երբեմն երկուքն ալ պատժելու։ Ըստ Ս. Ներսէս Շնորհալւոյն «Զուարթունք կոչին Հրեշտակք, որ են անքուն եւ լուրջ երեւօք», ըստ այսմ Հսկող ալ կը կոչուին։ Քրիստոնէական հաւատքով իւրաքանչիւր մարդ իր հրեշտակն ունի։ Այդ սկզբունքին համաձայն մեր Աղթարական գրուածքները երկրի այլ եւ այլ մասերուն ալ պահապաններ կամ չահապետող ոգիներ ենթադրուած են, բան մը՝ որ Հին հաւատքի մէջ ալ կայ։ Ռափայէլ հրեշտակը չարէն կը պահէ, Հաքիէլ՝ լեռներու պահապան ոգին է, Սաքայէլ Զերմի, Սարաֆիէլ Ծնունդներու, Միքայէլ Մայրիներու, Յովէլ Բոնի, Աբտիէլ Մանուկներու, Մեղքա Ջուրերու, Կիւրիա Արեգական ու Լուսնի եւ ուրիշ շատ խորթ անուններով հրեշտակներ որոնց տասն և հինգ գլխաւորներն «են շուրջ զաթոռովն Աստուծոյ, ամենեքեան գլխաւոր Հրեշտակք են, եւ ի ձեռին ունին զհուրն, զոհանան եւ կապեն զամենայն պիղծ եւ զչար դեւսն»։

Հայերէն «Հրեշտակ» անունը Պարսկերէն ֆէրէշթէի ձայնաշրջումն է, որ Պարսկերէն կը ստուգաբանուի Ֆրէստակ, եւ արդարեւ այդ յարմար է առ հասարակ իրենց ընծայուած գաղափարին, որով միշտ թեւաւոր կը նկարակերպին։ Մեր մէջ հրեշտակը «Հրեշտակ» ալ գրուած կայ եւ Սաղմոսի «Ո արար զհրեշտակս իւր հոգիս, եւ զպաշտօնեայս իւր ի բոց հրոյ» խօսքին վրայ յենլով՝ Հրեշտակը կը ստուգաբանէին «հրեղէն» կամ «բոցեղէն»։ Հրեշտակը եբրայեցերէն Ս. Գիրքի մէջ կը կոչուի «Քերովբ»՝ ասկէ Հայերէն «Քերովբէ» ու Սերովբէ, ու ֆրանսերէն Séraphim անունները։ Արեւելագէտները այդ բառը Սեմական չեն համարիր, այլ կը պնդեն թէ Արիական, Հնդեւրոպական բառ է, եւ լծորդ է հայերէն «Գրաւ», պարսկ. կրիֆին, յունարէն կրիփոս ու ֆրանսերէն griffon բառերուն։ Ըստ յոյն միթաբանութեան Կրիբէսը Կեդր. Ասիոյ ոսկեհանքերու պահապան ոգիներն էին, մինչ Ֆր. Լընորման ու Ֆրէնց Տէլիչ ապացուցին որ Քերուբ բառը սեմական է և կը նշանակէ «ցուլ եւ յաւելուած այն Ասորական մարդկերպ ցուլերուն որոնք կը պաշտուէին» Հին Քաղդէաստանի մէջ որոնց շատերն պեղումներէն գտնուած են։ Հետեւապէս, կ'ըսեն, հրեշտակներն իբրեւ մարդակերպ ու թեւարձակ, թեւաւոր ըմբռնումը Բաբելական հաւատք մըն է որ Հրէից մէջ ճառագայթելէն ետք, Քրիստոնէութեամբ նուիրագործուեցաւ։ Արդարեւ Բաբելոնի ու Ասորեստանի մէջ այդ մարդակերպ, թեւաւոր ցուլերը, առանց այդ հրեշտակները, ո՛չ միայն պաշտպան ոգիներէն էին նաւարկողներու, որոնք Լիբանանու փայտերը ծովերէն անդին կը փոխադրէին, այլ եւ մեր նախնեաց ըմբռնածին ու աղթարական գրուածներու համաձայն, ամէն արարածներու պահապան ու չահապետող ոգիներն են։ Աշուրանիրակէն—Ասորման, Ասորեստանի իշխաններէն մէկը, Նինուէի մէջ կառուցանել տուած ապարանքին որմերուն վրայ արձանագրած է թէ «Շէտու—Թեւաւոր մարդակերպ ցուլերու շնորհիւ է որ յաղթեցի թշնամիներուս եւ շինեցի այս ապարանքը»։ Ասորեստանցիք ու Բաբելոնցիք ալ իրենց հրեշտակները մեզի պէս երկու կերպ կ'ըմբռնէին, 1. Իբրեւ հոգի, = շէտու, աննիւթ գոյացութիւն, և 2. Իբրեւ կերպաւորեալ էակ, մարմնեղէն՝ ցուլ=ալփ։

Հնագէտները անանկ կը համարին որ հրեշտակները իբրև թեւաւոր ըմբռնումը Հրէից մէջ Մարգարէից օրով սկըսած է։ Եզեկիէլ մարգարէն, Գլ. Ա. 26—28, հրեշտակներու այնպիսի դիմագիծեր, կերպարանք մը վերագրած է, որ արդարեւ Բաբելական թեւաւոր ցուլերը կը յիշեցնեն։ Հրեշտակները «բազմաչեայ» կը կոչուին. ասկէ մեր Շարականին մէջ «բազմաչեայ քերովբէք», մարդկային մէկ դէմքի տեղ՝ 4 դէմք ունին հրեշտակներէն ոմանք, ըստ մարգարէին։ Դեռ աւելին կայ. մարգարէն կ'ըսէ. Իւրաքանչիւր հրեշտակ երկու դէմք ունի, մէկը մարդկային և միւսը աստուածային։

Քրիստոնեաները կը հաւատան թէ Մահուան հրեշտակ մը կ'առնէ օրհասականներու հոգին, և աս ալ փափաքելի բարեպաշտներուն։ Ատոր համար է որ մեր Շնորհալի Աստուծմէ կը խնդրէ «Հրեշտակ բարի» յանձն առնել իր հոգին, մինչ թերահաւատներն ու մնահաւատները կը հաւատան ու կը հաւատային թէ չար հրեշտակները կ'առնէին հոգիներն ու անոնցմէ կը վախնային։ Այդ չար հրեշտակը կ'ըսուի «Գրող»։

Որովհետև երկինք նկատուած է քանի մը պարունակ, իւրաքանչիւր պարունակ ունի իր հրեշտակաց դասակարգութիւնը, ատոր համար է որ Ս. Ներսէս Շնորհալին կ'երգէ «Արարչական»ին մէջ,«Զօրութեանց, և տէրութեանց, իշխանութեանց և պետու-

թեանց և ամենայն անուանելոց որ ի յերկինս»։ Երկնային զօրութեանց հրեշտակապետներն են Գաբրիէլ ու Միքայէլ։ Առաջինն Եբրայեցերէն կը նշանակէ «Այր Աստուծոյ» և երկրորդը՝ «Ո՞վ է որպէս աէր Աստուած մեր մեր»։ Ուրեմն երբ «Սրբասացութեան» մէջ, Ցարութեան յառկացուած օրերուն, «Ո՞վ է որպէս» կ'երգենք, խելոյն Միքայէլ հրեշտակը հասկցէք, այսն կ'ակնարկենք։ Գաբրիէլէն, Միքայէլէն զատ հրեշտակապետ է նաև Ռափայէլ։ Սամայէլ ալ հրեշտակապետ մըն էր որ Աստուծոյ անհնազանդ գտնուելով՝ «սատանայ» ծանօթ անունով երկինքէն դժոխք գահավիժեցաւ։ Տաշեանի «Ցուցակին» մէջ կը յիշուին Ուրիէլ, Զիթայէլ, Նուրիէլ անունով հրեշտակներ ալ։

Հրեշտակներու տօնը ըստ Վարք սրբոցի Կոստանդնուպոլսոյ օրով լինուած է Ցունաց մէջ։ Մեծն Կոստանդիանոս իր շինած քաղքին մէջ «Իմաստութեան», «Խաղաղութեան»=Իրէնէ, Առաքելոց մէյմէկ եկեղեցիներ, տաճարներ ու Մովկիմայ քահանային, Ագաթոնիկոսի, Մինասի ու Ակակիոսի մէյմէկ վկայարաններ նուիրելէ ետք, Սոսթենիոն (Հիմայ կը կոչուի Եօ-...) լերան կողին վրայ, այն տեղն ուր Արգոնաւորդք ... ու Բե... աստուածի մը մեհեան կառուցած էին, ի պատիւ Հրեշտակաց կը բարձրացնէ տաճար մը։ Սկզբան տեղական սուրբ մը կը նկատուէին հրեշտակները, ատոնց պաշտամունքն ընդհանրացած չէր, բայց գամ զգամ ժողովրդին բոլոր խաւերուն մէջ ալ մտաւ։ Մեր մէջ Ս. Շնորհալւոյն օրով էր որ ըստ ամենայն հաւանականութեան կը հաստատուի այդ տօնը։ Շնորհալին էր որ ոչ միայն երգահիւսեց ի պատիւ Հրեշտակաց հրաշունչ «Որ յանէից» իր հոգեսուրբ քնարէն թաւած շարականը, այլ և ՌԺԱ. թուականին, իր Գրիգորիս Կաթողիկոս, «Փոքր վկայասէր» եղբօր խնդրանօքը ի պատիւ Հրեշտակներու ներբող մըն ալ գրեց։ Ներբողը նուիրագործումն է հաստատուած տօնին։ Աւանդութիւն մը կ'ըսէ թէ Ս. Ներսէս Շնորհալին շատ մը շարականներ գրած էր եւ հրեշտակները չէր երգած։ Գիշեր մը տեսիլքի մէջ, Գաբրիէլ հրեշտակը կ'երեւայ Շնորհալւոյն եւ կ'ըսէ «Ներսէս, ես Գաբրիէլ հրեշտակապետն եմ, չվախցա՞ր խղճէ որ ինծի ու միւս երկնային ծոցիներու շարական մը չհիւսեցիր»։ Շնորհալին՝ զարհուրած, բայց հրեշտակի ներկայութենէն թեւ առած կ'արթննայ եւ կը սկսի երգել ու գրել «Որ յանէից»ը որ այնչափ գեղեցիկ կ'երգուի ու երգուեցաւ այս առտու։

Ռեթէոս անունին նման Գաբրիէլ, Միքայէլ, Ռափայէլ անուններն ալ շատ ուշ գործածուած են մեր մէջ։ Իբրև ծանօթ դէմք առաջին անգամ կը յիշուի Միքայէլ Ա. Սեբաստացի կաթողիկոս էջմիածնի, նաև իբր աթոռակից Ստեփաննոսի Ե.ի և յետոյ կաթողիկոս (1564—1570)։ Ցետոյ կը սկսին յիշուիլ Միքայէլ Աչպահեան, Կաթող. Կիլիկիոյ։ Գաբրիէլ անունը ժողովրդականացած է ԺԸ. դարուն, ինչպէս Գաբրիէլ Աչպահեան, Կաթողիկոս Կիլիկիոյ, Գաբրիէլ Վ. Աւետիքեան (1751—1827) Վենետիկի Մխիթարեան Միաբան։ Այդ դարուն ծանօթ են Միքայէլ Վրդ. Չամչեան (1738—1823), Մխիթարեան։ ԺԹ. դարուն ա'լ կը բազմանան Գաբրիէլներ, Միքայէլներ, Սերովբէներ, Քերովբէներ, Ռափայէլներ, ինչպէս Հ. Քերովբէ Աղնաւոր (1791—1343), Հ. Ռափայէլ Թրեանց (1799—1858), Գաբրիէլ Նիկոմիդացի, Պատրիարք Երուսաղէմի (1827—1878)։ ԺԹ—ի դարուն մէջ Տոքթ. Գաբրիէլ փաշա Սեւեան, Տոքթ. Միքայէլ Խոտասանեան էֆ., Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Հ. Ք. Տէրվիչեան(մեռած)Միքայէլ էֆ. Ցակոբեան, Գաբրիէլ Եպս. Ճէվահիրճեան, Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան, «օրուան» քաջահմուտ ազգագրական գրալարագէտը (ծնած 1864, Ապրիլ 4). աւազանի անունը Բիւզանդ=Բուղիկ, են. որոնց անուններն տարեդարձին առթիւ, Սուրհանդակի խմբագրութեան յայտնած շնորհաւորութեանց իմենք ալ կը խառնենք։

Այնպէս կ'երեւայ որ Հրեշտակապետներու անունները Ռեթէոսներու նման չեն։ Հրեշտակներու անունները աւելի ժողովրդականութիւն գտած են քան Ռեթէոսինը։ Հրեշտակապետաց նուիրուած եկեղեցի ալ ունինք, ինչպէս հոս Պոլիս, Պալաթ, Վանքեր ալ կան, ինչպէս Սեբաստիոյ Աղաք գիւղին Ս. Հրեշտակապետ փանքը են.։ Բայց Ռեթէոս անունով ոչ միայն եկեղեցի, այլ և եկեղեցւոյ մէջ և տեղ մը, խորան մը իսկ նուիրուած չէ։ Չենք ալ գիտեր այդ սուրբին պատկերն ինչպէս էր, կամ ինչպէս պէտք է նկարել, եթէ հարկ ըլլայ օր մը, մինչդեռ հրեշտակներունն ամէնուն յայտնի է, մամիկն ալ գիտէ, երէկի տղան ալ։

ԽԹՍ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ, ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Անգլիական թերթերը կը շարունակեն զբաղիլ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև մերձեցում մը յառաջ բերելու խնդրով, որուն մասին մասնաւորապէս Թայմզ կարգ մը թղթակցութիւններ հրատարակած է պատահական թղթակիցներէ, որոնք միեւնոյն գաղափարին ի նպաստ կը խօսին զանազան տեսակէտներով։ Ասոնց պաշտպանած գաղափարը սա է թէ՝ քանի որ Գերմանիոյ հակակրութիւնը հետզհետէ աւելի ակնյայտ կերպով կ'աճի Անգլիոյ դէմ, այս վերջինը շատ լաւ բան մը պիտի ընէ, եթէ մօտենայ Ռուսիոյ, համաձայնութեան հիմնակէտ մը գոյացնելով անոր հետ Մայր. Ասիոյ մէջ։ Թայմզ այս գաղափարը պաշտպանող շատ մը թղթակցութիւններ հրատարակելէ ետքը, ինքն ալ մասնակցեցաւ վիճաբանութեան, խմբագրական յօդուած մը հրատարակելով շաբաթ օր։ Մնաց որ միմիակ Թայմզը չէ այդ խնդրով զբաղողը։ Անգլիական շատ կարեւոր Հանդէս մըն ալ, Նէշընըլ Րըվիւ կարեւոր յօդուած մը նուիրած է այդ խնդրոյն, և Թայմզի թղթակիցներուն եզրակացութեան յանգած է գրեթէ։ Բաւական ուշագրաւ երեւոյթ մըն է որ բոլոր Անգլիացիները գրեթէ միաձայնութեամբ կ'ընդունին թէ Գերմանիա նուազ բարեացակամ տրամադրութիւններ ունի Անգլիոյ նկատմամբ։ Գերմանիոյ և Անգլիոյ իրարու անհաշտ մրցակիցներ ըլլալը ունի իր քաղաքական, անտեսական և առեւտրական զանազան պատճառները, որոնք շատ անգամներ բացատրուած են արդէն։ «Ասիկայ շատ ծանօթ իրողութիւն մըն էր արդէն, զոր Անգլիացիները ուրիշներէ աւելի վերջը կը նշմարեն կ'ըսէ «Տէյս»։ Իրաց այս վիճակին մէջ բնական է որ Անգլիացիները խորհին աւելի բարեկամ յարաբերութիւններ սաստել Ռուսիոյ հետ։ Ասիկայ երկու պայմաններով միայն կարելի է. պայմաններ որոնց կարեւորութիւնը նոյն ինքն Անգլիացիները կը հաստատեն։ Այդ պայմաններու առաջինն այն է որ Անգլիա դադրի արգելք ըլլալէ Մայր. և Կեդր. Ասիոյ մէջ ռուս քաղաքականութեան, և երկրորդը՝ թէ դադրի հակառակելէ Ֆրանսա. քաղաքականութեան այն տեղերուն մէջ ուր Անգլիա և Ֆրանսա քով քովի կ'ապրին։» Մասնաւորապէս Ծ. Ասիոյ մէջ Անգլեւռուս յարաբերութիւններն որ զրպարտուած են «Թայմզ»ի թղթակիցները և նոյն ինքն «Թայմզ»ի խմբագրութիւնը, որ համակարծիք է իր թղթակիցներուն թէ կարելի է խուսափիլ այդ կողմերը իրարու հետ մրցող երկու տէրութեանց միջև վաստուր հակառակութենէ մը, բայց Պարսկական Ծոցին արեւելեան եզերքներուն մասին եղած մրցակցութեան նկատմամբ համակարծիք չէ անոնց հետ։ Թղթակիցները կ'ըսեն թէ Անգլիա այդ համաձայնութեան փոխարէն պէտք է թողու Ռուսիոյ որ հաստատուի՝ այն կողմերը. իսկ «Թայմզ» ընդհակառակն ատիկայ Հնդկաստանի համար վտանգ մը կը նկատէ։ Այսու համեհրձ իր յօդուածը կը վերջացնէ հետեւեալ խօսքերով, որ կը ցուցնէ թէ մէկ կէտի մը մէջ միայն համաձայն չէ իր թղթակիցներուն. —«Մենք վստահ ենք թէ, կ'ըսէ, այն ամէնքը որ Ռուսիոյ կը պաշտպանեն, նախ առինք մը կ'ընեն անոր, երբ կ'ըսեն թէ անկարելի է ո և է համաձայնութիւն անոր հետ, եթէ Անգլիա տրամադիր չըլլայ անոր թողելու ... կրակութիւն մը, որ անհրաժեշտ է իրեն՝ արդար ինքնապաշտպանութեան տեսակէտով, բայց մեծ արժէք մը պիտի չունենայ Ռուսիոյ համար, այլ միայն պիտի նպաստէ անոր յարձակողական դիտումներուն։» «Նէշընըլ Րըվիւ» աւելի կարեւորութիւն կուտայ խնդրոյն Անգլեւֆրանսական կողմին։ Ֆրանսական թերթը զոր քիչ մը վերը յիշեցինք, կ'ըսէ թէ Անգլ. Հանդէսը իրաւունք ունի, որովհետեւ Անգլեւռուս համաձայնութեան մը համար անհրաժեշտ է Անգլեւֆրանսական համաձայնութիւն մը։ «Ռուսիա որքան ալ բաղձայ լաւ յարաբերութիւններ ունենալու Անգլիոյ հետ, կարելի չէ չգիտել Լոնտոնի մէջ թէ Ֆրանսայի զինակցութիւնը աւելի օգտակար է Ռուսիոյ համար, քան Անգլիոյ բարեկամութիւնը կամ լաւ եւ ոչ-հակակրութիւնը։ Այս պատճառաւ անգլիական Հանդէսը շատ լաւ հասկցած է թէ Անգլիոյ պետական ... Ֆրանսայի նկատմամբ աւելի հաշտարար ոգի մը ցուցնելու են քան Ռուսիոյ հանդէպ, եթէ կ'ուզեն լրջօրէն աշխատիլ բաղձացուած նպատակին։ Գալով Ֆրանսայի, կը յարէ Տէյս, գոհութեամբ կը գտնենք Անգլիոյ մէջ երեւցած կարծիքի հոսանքը. որովհետեւ հաւասարապէս թէ՝ Ռուսիոյ և թէ Ֆրանսայի համար ընդունելի պայմաններով կարելի կը կարծենք մերձեցում մը՝ Անգլիոյ և Ֆրանքեւռուս զինակցութեան միջեւ»։

ԿԱՊՈՅՏ ՏԵՏՐԱԿԸ զոր Անգլ. կառավարութիւնը վերջերս հրատարակեց Հարաւ Ափրիկէի պատերազմ-բանակետղներուն մասին, ընդարձակ հատոր մըն է, որուն նկատմամբ ֆրանսական թերթի մը Լոնտոնի թղթակիցը սա տողերը կը գրէ.—«Անշուշտ այդ տետրակին մէջ բացարձակապէս ճշմարիտ իրողութիւններ կան։ Անգիրը այդ ճշմարտութիւնը որոշելուն վրայ է։ Որչափ կարելի է գտնել առաջին ընթերցումով, այդ ճշմարտութիւնը սա է թէ Անգլիացիները պատերազմ-բանակետղներ հաստատած են, առանց ամենափոքր գաղափար մը ունենալու իրենց ստանձնած գործին պատասխանատուութիւններուն վրայ, ինչպէս ըրին այս պատերազմին ամբողջ տեւողութեան միջոցին։ Անգլիացիները այր, կին, տղայ մէկտեղ ժողված են երկիրը պարպելու համար, կարծելով թէ քանի մը շաբաթ վերջը այդ կարգադրութիւնը պիտի ունենայ և Պօէրները անձնատուր պիտի ըլլան կամ հաշտութիւն պիտի կնքեն։ Այդ բանակետղները հաստատողներուն կարծիքով առանք բնաւ մնայուն հանգամանք մը չպիտի ունենային, այլ պարզապէս քանի մը շաբաթէն պիտի ընչուէին, երբ Պօէրները իրենց տեղերը դառնային։ Հոս ալ Անգլիացիներուն հաշիւները սխալ ելան։ Պօէրները անձնատուր չեղան, պատերազմը շարունակուեցաւ, առժամեայ բանակետղները մնայուն հանգամանք մը ստացան։ Ուրեմն հարկ եղած է ամբողջ ժողովուրդ մը կերակրել, հագուեցնել, խնամել, տեղաւորել։ Անգլիական բժշկական կազմակերպութիւնը, որ անբաւական էր անգլիական բանակին համար, բնաւ օգուտ չկրցաւ ունենալ պատերազմ-բանակետղներու համար։ Ինչպէս միշտ, Անգլիացիները ասիկա ալ շատ ուշ հասկըցան, և ինչպէս միշտ, հոս ալ ազդու ջանքեր ըրին չարիքը դարմանելու համար։ Բայց հիւանդութիւնը, ցուրտը, սնունդի չգոյութիւնը արդէն իրենց գործը տեսած և անթիւ կոտորած մը յառաջ բերած էին։ Այսօր առողջ իրողութիւն մըն է թէ անցեալ յուլիսէն մինչև հոկտեմբեր մահերը անհամեմատ կերպով աւելցած են պատերազմ-բանակետղներուն մէջ, և հետեւաբար եղած լաւատես գուշակութիւնները չեն իրականացած։»

Ֆրանս. թերթը ուրիշ նմանօրինակ կարգ մը դիտողութիւններ կ'ընէ Կապոյտ տետրակին պարունակութեան մասին, և կ'եզրակացնէ թէ Անգլիացիները մեծ ու շատ ծանր պատասխանատուութիւն մը ստանձնած են նախապէս չնախատեսելով թէ պատերազմ-բանակետղները հաստատելով պարտաւոր պիտի ըլլային անսահման կերպով երկարաձգուած ժամանակի մը մէջ մնուցանելու, հագուեցնելու և բնակութիւն հայթայթելու Հարաւ. Ափրիկեան երկու Հանրապետութեանց բազմաթիւ բնակիչներուն, բան մը որ շատ դժուարին էր և ծանր հետեւանքներ պիտի ունենար, ինչպէս տեսնուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄՇՈՒՇԸ բաւական արկածներու պատճառ եղեր է։ Շաբաթ առաւօտէ արդէն անտանելի կերպով թանձր մշուշ մը սկսած էր ծնիլ Լոնտոնի մթնոլորտը։ Շատեր մազ մնացեր է որ չնչահեղձ ըլլան։ Մշուշին թանձրութենէն Պրիքսթընի մէջ գործաւորներու կառախումբ մը ուրիշ կառախումբի մը վրայ ինկեր է։ Ուրիշ տեղ մըն ալ հանրակառք մը ելեկտրական թրամուէյի մը վրայ ինկեր է։ 20ի չափ անձեր մեռեր կամ վիրաւորուեր են։ Նոյն օրը բոլոր թատրոնները և հանդիսավայրերը գոցուեր են։ Կառապանները ստիպուեր են լապտերներով առաջնորդել իրենց ձիերը։ Շատեր մազ մնացեր է որ չնչահեղձ ըլլան։

ՓԻԼԻՓՊԵԱՆ կղզիներէն նոր կռիւներու լուրեր կը հասնին։ Ամէնէն աւելի Սամար կղզին մէջ է որ ընդհարումներ տեղի կ'ունենան։ Վերջին լուրերու նայելով, Ֆիլիփփինցիները յաղթեր են այդ կռիւներուն մէջ։ Ամերիկացիները մահուան դատապարտեր են Ֆիլիփփինօ սպարապետ մը, յիսնապետ մը և քահանայ մը, որոնք մասնակցութիւն ունեցած էին վերջին դաւադրութեան մէջ։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ դաւադրութիւնը նիւթուած էր խումբ մը Ֆիլիփփինցիներու կողմէ, ամերիկեան պահակախումբ մը ջարդելու նպատակով։ Վերջին պահուն քահանային պատիժը 20 տարի բանտարկութեան փոխուեր է։

ՊԵՐԼԻՆԻ մէջ անտեսական տագնապը հետզհետէ սուր հանգամանք մը կ'առնէ։ Ահագին թուով անգործ բանուորներ կան Պերլինի մէջ։ Բարեգործական հաստատութիւններուն առջեւ խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած է, և նպաստ կը խնդրէ։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 Տճ. — 1901 Լտ.

Օր	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Շապան	Նոյեմ.
10	ՇԱԲԱԹ Սրբոց հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և ամենայն երկնային զօրաց։	12	23
11 Ելք 7.15	+ԿԻՐԱԿԻ Թ. զկնի Խաչի։ Ե. Կիրակէ եօթն շաբաթուց։ Հարանէ+։	13	24 Ելք 7.20

Տարեդարձ թագաւորութեան Վիլհելմինա Թագուհւոյն Հոլանտայի։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ. — 1880 Նոյմ. 11ին Բետերսպուրկի մէջ կը մեռնի Տկն. Կատարինէ Լազարեանց, որ 70,000 րուպլի նուիրած է Լազարեան Ճեմարանին և Բետերսպուրկի և Մոսկուայի հայ եկեղեցիներուն։ Ծնած էր 1809ին։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմութեան աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	13	Պէրութ	19	Բեդերսպ.	—5
Արքանկէլ	—0	Բարիզ	—	Վիեննա	1
Սօֆիա	8	Աթէնք	—	Թրիէստէ	12
Իզմիր	—	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	9

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Կրօնական Ժողովէն ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արքեպս. Ցովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի և Սէթեան ու Սանտալճեան կարապետ Ա. քհնյները։ Իսկ Քաղաք. Ժողովէն Տիգրան էֆ. Եսայեան, Գրիգոր էֆ. Խտըրեան, Միհրան էֆ. Սէթեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։—Վանայ առժամանակեայ Խառն Ժողովոյ անդամներէն ոմանք պակսած ըլլալով, անոնց տեղ նոր ընտրելիներ ներկայացուած էին։ Ժողովը ընդունեց ներկայացուած ցանկը, և այդ ընտրելիները անդամ կարգեց նոյն առժամեայ Խառն Ժողովին։—Պուլկարիոյ այցելու հօվիւ Բարթուղիմէոս Վ. Պաղճեան իր պաշտօնին դժուարութիւնները յառաջ բերելով, հրաժարական ղրկած էր։ Բայց որովհետեւ Կեդր. Վարչութիւնը արդէն Պուլկարիոյ առաջնորդութիւնը հիմնական կերպով կազմակերպելու համար սահմանած էր կարեւոր կարգադրութիւնները, և անոնց գործադրութիւնը տեղի պիտի ունենար, որոշեց յանձնարարել Բարթուղիմէոս Վ.ի որ ժամանակ մըն ալ շարունակէ իր պաշտօնը։—Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը իր միամեայ համարատուութեան տեղեկագիրը ղրկած էր։ Որոշուեցաւ, ըստ օրինի, յանձնել զայն Տնտես. Խորհրդոյ, քննելու և իր տեղեկագրովը վերադարձնելու Վարչութեան, ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։—Աղթամարայ Կաթող. Փոխանորդ Արսէն Ծ. Վ. վիճակային գործերու նկատմամբ տեղեկագիր մը ուղղած

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [31]

ԼԻՈՆՔԷ

ԶԱՐԱԳՈՐԾԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

ԺԱ.

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ութ հատ զօրաւոր բազուկներ հազիւ յաջողեցան զսպել այս քաջարի դիւցազնը։

—Ոճրագործնե՛ր, գոչեց Րօպէրդ, տեսէ՛ք թէ ձեր կախարդութիւնը ծալրող գոնէ մէկ մարդ մը կը գտնուի։

Բայց ասոնք Րօպէրդի արտասանած վերջին բառերն եղան. որովհետեւ անմիջապէս լաթով մը բերանը գոցուեցաւ, և ձեռքերը և ոտքերը ամրապէս կաշկանդուելէ ետքը, աչքերն ալ կապուեցան հաստ լաթով մը։ Այս ամէնը բացարձակ լռութեան մէջ և կատարեալ կանոնաւորութեամբ տեղի ունեցաւ։

Ցետոյ Րօպէրդ վեր վերցուելով չորս ուսերուն վրայ զետեղուեցաւ, և սկսաւ յառաջանալ։ Ժամու մը չափ այս կերպով առաջանալէ ետքը, Րօպէրդը իրենց ուսերուն վրայ կրողները յանկարծ կեցան և իրենց բեռը գետինը պառկեցուցին։

Արդեօք հոն պիտի սպաննէի՞ն զինքը։ Րօպէրդ պահ մը այս կասկածը ունեցաւ թէեւ. բայց այդ բանը առաջին վայրկեանին ալ կարող էին ընել. ինչո՞ւ ամբողջ ժամ մը իր մարմնոյն ծանր բեռը կրելու ձանձրութիւնը յանձն առնէին։ Այս մտածումը ապահովեց Րօպէրդը թէ մեռցուելու վտանգին մէջ չէ, և այն կարծիքը գոյացնել տուաւ անոր թէ քիչ մը յոգնութիւն առնելու համար զինքը վար դրած էին։

Բայց Րօպէրդի դուշակութիւնը ճիշդ չելաւ։ Ոտքերուն կապը քակելով ոտքի կանգնեցուցին զինքը, և երկու թեւերուն տակ մէյմէկ հոգի մտնելով, ձեռքերը և աչքերը կապուած վիճակի մէջ սկսան լռիկ զինքը դէպ ի առաջ տանիլ։

Րօպէրդ այսպէս առանց բան մը նշմարելու իբր յիսուն քայլ առնելէ ետքը ըզգաց թէ կամարակապ տեղ մը կը մտնէ։ Քանի քայլ եւս յառաջանալէ ետքը ձայն մը ականջին ծանելով ըսաւ. «Առջիդ սանդուղ կայ, ուշադրութիւն ըրէ»։

Րօպէրդ չճանչցաւ այս ձայնը։

Տասը տասնըհինգ աստիճանի չափ քարէ սանդուղէ մը վար իջնելէ ետքը մարդիկը կեցան, յետոյ երկաթ դրան մը բացուելու ձայնը լսուեցաւ, և նորէն սկսան յառաջանալ։

Հինգ վեց քայլ առնելէ ետքը միևնոյն ձայնը դարձեալ ազդարարեց Րօպէրդի թէ նորէն սանդուղէ մը վար պիտի իջնէ։

Րօպէրդ Բարքըր հնազանդեցաւ, և աչքերը միշտ կապուած ըլլալու պայմանաւ, դարձեալ 10-12 ոտք սանդուղէ մը վա՛ր իջաւ։ Վերջապէս նորէն երկաթէ դրան մը բացուելու ձայնը լսուեցաւ, և Րօպէրդ զգաց թէ տաք տեղ մը կը մտնէ։ Այս տաքութիւնը իբր 30 ոտք գետնին խորը զետնուած տեղի մը, ձմրան ճիշդ մէջտեղը, ունեցած բնական տաքութեան չէր նմաներ։

Րօպէրդ քանի քայլի չափ ալ յառաջանալէ ետքը, դէպ ի ձախ կողմը դարձուցին զինքը, և այնուհետեւ ա՛լ վերջնապէս կանգ առին. այդ միջոցին մէկը ուսին վրայ դընելով իր ձեռքը ստիպուեցաւ ծալիլ և ինքզինքը աթոռի մը վրայ նստած գտաւ։ Կէս ժամու չափ հոդ նստած մնալէ ետքը նորէն երկաթէ դրան մը բացուելու ձայնը լսեց, և ականջ դրաւ երկու մարդոց փարատուքին, որոնք իրեն անծանօթ լեզու մը կը խօսէին սակայն։ Այդ պահուն զգաց որ մէկը գըլխուն կը դպչէր։

Ի պատիւ Րօպէրդի քաջասրտութեան պէտք է ըսենք թէ Րօպէրդ բնաւ չսարսռաց այդ հպումէն։

Այս ձեռքի հպումը նշան մըն էր որ աչքերուն կապը քակուի։

Աչքերը բացուելուն պէս, Րօպէրդ բնական հետաքրքրութեամբ մը շուրջը նայեցաւ։

Գտնուած տեղը փոքրիկ նկուղի մը կը նմանէր, քարէ կամարներով։ Իր երկու կողմերն ալ ոտքերնէն մինչև գլուխնին սեւեր հագած, և սեւ դիմակներ կրող երկու մարդիկ կը գտնուէին, ձեռքերնին մէյ մէկ դաշոյն բռնած։

Ճիշդ դիմացի կողմը գտնուող ուրիշ երկաթէ դուռ մըն ալ բացուեցաւ, և դարձեալ սեւեր հագած ու սեւ դիմակաւոր մարդ մը ներս մտնելով նշան ըրաւ Րօպէրդի որ իրեն հետեւի։

Րօպէրդ՝ միշտ ձեռքերը կապուած վիճակի մէջ՝ նստած տեղէն ելաւ, և այդ սեւազգեստ մարդուն հետեւեցաւ. Իր երկու պահապաններն ալ երկու քովէն կ'երթային դաշոյնը ձեռքերնին։ Դուռնէն դուրս ելլելէ վերջ ձախակողմը գտնուող նրբանցք մը մտան, ուր տասը քայլի չափ յառաջալէ ետքը ինքզինքնին ընդարձակ սրահի մը մէջ գտան։

Երեւուն ոտք խորութեամբ գետնին տակը գտնուող այս կամարակապ ընդարձակ սրահը ապարանքի մը վայելուչ կերպով լուսաւորուած էր, և երկու կողմի պատերուն առջև կարգաւ շարուած էին տասներկու սեւազգեստ և սեւ դիմակաւոր մարդիկ, որոնց մէկ ձեռքը բաց սուսեր մ'և միւս ձեռքը մէյմէկ ջահեր կային։ Ճիշդ մէջտեղը սեւ լաթով մը ծածկուած և կիսաշրջանակի ձեւով սեղան մը կը գտնուէր, որուն շուրջը երկու մարդիկ նստած էին։ Մէջ տեղը երրորդ աթոռ մը կար որ պարապ թողուած էր։ Այս տեսակ մը դատարանին անդամներն ալ ամբողջովին սեւեր հագած էին, միայն թէ բացառութիւն ըլլալով ասոնց կուրծքին վրայ սպիտակ խաչի նշաններ կային։

Րօպէրդի ընկերակցող պահակները անոր թեւերէն բռնելով ճիշդ դատաւորաց մէջտեղը բերին և հոն ոտքի վրայ կեցուցին։ Ասկէ անմիջապէս վերջը ուրիշ երկաթէ դուռ մըն ալ բացուեցաւ, և ճիշդ նոյն միջոցին երկու դատաւորները մէկէն յարգանօք ոտքի ելան լռին։ Այս յարգանքը տեղի կ'ունենար նոյն պահուն ներս մտնող անձին ի պատիւ։ Այս եկողն ալ, որ երկայնահասակ մէկն էր, միւսներուն նման ոտքէն մինչև գլուխը սեւեր հագած էր, բայց կուրծքին վրայի խաչանշանը ոչ թէ միւսներուն նման ճերմակ ժապաւէնէ, այլ ոսկեղոյն ժապաւէնէ էր։ Այդ անձը յամր և վեհաշուք քալուածքով մը յառաջացաւ, և պարապ ձգուած սեւ աթոռին վրայ նստաւ, որմէ յետոյ միւս դատաւորներն ալ իրենց աթոռներուն վրայ տեղաւորուեցան։

(Շարունակելի)

ըլլալով, Ժողովը Տ. Վահրամ Սրբազանի յանձնեց զայն նախաքննել ու յայտագրել։ —Ժողովը ատենցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ Մուշի Վիճակին, Պալըգլըի գերեզմանատան եւ ուրիշ խնդիրներով։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկուան նիստին մէջ խորհրդակցութիւն ունեցաւ նաեւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան եւ մասնաւորապէս ընտրելիներու ցանկին նկատմամբ որ Ժողովին յառաջիկայ նիստին մէջ վերջնական ձեւ մը պիտի ստանայ։

ԹԱՂ. ԺՈՂՈՎՈՅ դեր-ատենապետ ըՍտեփան փաշա Ալամեան, մէկ շաբաթէ ի վեր հիւանդութեան բաւական տագնապալի շրջանի մը մէջ կը գտնուի։ Ստեփան փաշա երկար ատենէ ի վեր կը նեղուէր սրտի տկարութենէ, որ պարբերաբար կը նորոգուէր, սակայն զգուշական եւ առողջապահիկ միջոցներով եւ բժշկական դարմաններով կրցած էր անվնաս վիճակի մը մէջ դնել հիւանդութիւնը։ Անցեալ կիրակի օր աղիքի հիւանդութիւն մը երեւան ելաւ յանկարծ։ Տքթ. Սեղբոսեան էֆ. եւ ուրիշ բժիշկներ կոչուելով սկսաք եղած դարմանները ըրին, եւ հիւանդութիւնը իր նախկին տագնապալի վիճակը բաւական կորսնցուցած է հիմայ. բայց որովհետեւ հիւանդը սնունդ չառներ, կը վախցուի որ մարմնական անզօրութիւնը աննպաստ հետեւանքի մը կը յանգի։ Երէկ կարելի եղաւ հիւանդին մէկ քանի դգալ մածուն տալ։ Ստեփան փաշայի պաշտօնակիցներէն շատեր կ'այցելեն իրեն. ատոնք կը վկայեն թէ Ստեփան փաշային կազմական վիճակը բաւական զօրաւոր է եւ կրնայ դիմադրել այդպիսի հիւանդութեան տագնապներու, թէպէտ ամէն երկիւղ փարատած չեն գտներ բոլորովին։

ԵՐԷԿ Խառն Ժողովէն յետոյ Տ. Գրիգորիս եւ Վահրամ սրբազանները այցելութիւն տալով Թաղ. Ժողովոյ անդամ Վսեմ. Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.ի, իր անուան տօնախմբութիւնը շնորհաւորեցին։ Նոյնպէս այցելութիւն տուին Ստեփան փաշայի իր ողջութիւնը հարցնելու համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպս. որ կարգ մը շինութեանց համար Պարտիզակ կը գտնուէր, մէկ քանի օր առաջ Կէյվէ Օրթաքէօյ գացած է, ուր վաղը քահանայական ձեռնադրութիւն պիտի կատարէ։ Տեղւոյն քահանաները ծեր ըլլալով տեղացիները ուսուցիչներէ մէկը ընտրած եւ առաջնորդ Սրբազանին ներկայացուցած են ձեռնադրութեան համար։

ՌՕՏՈՍԹՕՅԻ առաջնորդ Տ. Ներսէս եպսկ. մէկ քանի օր առաջ Էգլինէ այցելեր է։ Տեղացիները մինչեւ Սրուլան քէօբրիւսի դիմաւորեր են զինքը։ Առաջնորդը քաղաքին մէջ ընդունուեր է երգեցողութեամբ, եւ ուղղակի առաջնորդարան գացեր է։ Հետեւեալ օրը տեղւոյն ազգայիններու ընկերակցութեամբ այցելեր է գայմագամի փոխանորդին, որ օր մը վերջ փոխադարձ այցելութեան եկեր է Տ. Ներսէս Սրբազանի։ Առաջնորդը Էգլինէի մէջ գտնուած միջոցին ազգային խնդիրներով ալ զբաղեր, եւ մասնաւորապէս վարժարանին վիճակը նկատողութեան առնելով, վարժարանին բարւոքման համար խրախուսիչին կարողութեան համեմատ ազգային տուրքեր սահմաներ է։ Ն. Սրբազնութիւնը 15 օր Էգլինէի մէջ անցընելով Զանագգալէ գացեր է։ Տ. Ներսէս սրբազան շատ գոհ մնացեր է Էգլինէցիներու ընդունելութենէն։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Ցաւրք Փուրդէն էֆ.ի։ —Գատըգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ յայտագրին վրայ, որով գիւղին Սրամեան Ազգ. Վարժարանի հոգաբարձութեան հրաժարած եւ նոր մը պաշտօնի կոչուած ըլլալը կը ծանուցանէր, Խորհուրդը, Կազմական Կանոնագրին հետեւողութեամբ, հաստատեց նորակազմ հոգաբարձութեան պաշտօնը։— Ազգ. Վարժարաններու մէջ գործածուելու համար Յուսիկ Վ. Խաչերեանի պատրաստած բարոյագիտութեան դասագրքի կանոնական քննութիւնը կատարուած եւ Խորհրդոյ յայտագրուած ըլլալով, որոշուեցաւ մատուցեալ դիտողագիրը հաղորդել հեղինակին, ըստ այնմ հարկ եղած բարեփոխումները կատարելու, եւ ապա ներկայելու ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։ —«Դպրոցի Դիրքը» անունով մին երկսեռ եւ միւսը միայն աղջկանց յատուկ ընթերցանութեան երկու դասագրքեր պատրաստուած եւ անոնց երկրորդ տպագրութեան առթիւ ներկայացուած ըլլալով ի քննութիւն եւ ի վաւերացումն, որոշուեցաւ օրինական քննութիւնը կատարել տալէ վերջ, կարեւորը տնօրինել։—Խորհուրդը զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը կրթական խնդիրներով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Տիկին Հռիփսիմէ Գ. Հարէնց իր բարի սովորութեան համեմատ այս տարի ալ բարեհաճած է (10) տասը Օսմ. ոսկի նուիրել Հիւանդանոցին, ի յիշատակ իր հանգուցեալ ամուսնոյն Մ. Գաբրիէլ էֆ. Հարէնցի, անոր անուան տարեդարձին առթիւ։

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Յարութիւն էֆ. Կիւլպէնկեանի անուանակոչութեան առթիւ Յարութիւն էֆ. Ալամեան բարեհաճած է հիւանդ եւ վիրաւոր փոխադրելու յատուկ Եւրոպական ընտիր պատգարակ-աթոռ մը նուիրել Հիւանդանոցին։

Հանգուցեալ Յակոբ էֆ. Տէրտէնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած են Տէր եւ տիկին Ստեփան էֆ. Աստարճեան։

Նոյնպէս հանգուցեալ Առաքել էֆ. Աբրահամի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է Նասիպ էֆ. Գարագաշ 'ի Մանչէսթըր։

ԿԱՐՆՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Կարնոյ երկրաշարժին նկատմամբ մանրամասնութիւններ հաղորդող նամակները կ'իմացնեն նաեւ թէ կուսակալ Վսեմ. Նազըմ պէյ մեծ հոգածութիւն ցոյց կուտայ արկածելոց վիճակին մասին, եւ Պոլսէն իր ստացած Կայսերական բարձր հրամաններուն համեմատ, ինքն ալ իր ստորակարգեալներուն հրահանգներ կուտայ, որպէս զի իրենց տուներէն հեռացող անձերու գոյքերը անկորուստ պահպանուին ու զանազան տեղեր վրաններու կամ փայտեայ տաղաւարներու տակ բնակողները դիւրութիւններ գտնեն։ Փուռերու մէջ աշխատողներն ալ իրենց երկիւղէն փախեր են, բայց տեղական կառավարութիւնը զգուշ հրամաններով փուռերը բանալ տուեր եւ ստիպեր է հաց պատրաստել մանաւանդ բանւոր դասակարգին համար, որոնք սովորաբար իրենց հացը փուռերէն կը գնեն։ Այս պատճառաւ հացին օխան 25 փարայէն մինչեւ 60 փր. ելեր է բայց յետոյ հետզհետէ իջեր է դարձեալ։ Տեղւոյն եկեղեցին բաւական ճեղքուած եւ վնասուած ըլլալով, որոշուեր է դադրեցնել ժամերգութիւնը եւ մէկ քանի օր արարողութիւն կատարուեր է գերեզմանատան մէջ, ուր այրերու եւ կիներու բազմութիւն մը կ'աղօթեն Աստուծոյ որ վերջ դանէ այս աղէտը։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

“ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն մեզի հոկտ. 19 թուով.—«Մանչերու Ս. Կիրակոս Թաղի վարժարանը այս տարի շատ ձախող վիճակ մը ունեցաւ։ Դեռ որոշ ժամանակացոյց չէ պատրաստուած եւ դասերը կրճատուած կ'աւանդուին, որովհետեւ քանի մը դասատուներու կը սպասուի։ Նոյն վարժարանին համար հրաւիրուած հինգ ուսուցիչներէն միայն մէկը իր խօսքին վրայ գտնուելով ճամբայ ելած է գալու եւ վաղը միւս օր հոս կը սպասուի։ Սակայն ո՞րկէ կարելի պիտի ըլլայ ուսուցիչներ ճարել, եւ ինչպէս, քանի որ ամէնքն արդէն սեպտեմբերէն սկսելով գործի անցած կ'ըլլան եւ այս շրջանի Բ. ամիսն ալ անցնելու մօտ է ահա։ Իրաց այս վիճակին մէջ շուարեցուցիչ պարագայ մըն է անշուշտ՝ ձեռքի տակ գտնուած փոքրաթիւ ուսուցիչներէն մէկն ալ պաշտօնանկ ընելու հարկին տակ գտնուիլ։ «Ծանիլ» դասատուին մէկը, որ անցեալ տարի իր չիք հագուածքին եւ չինծու «շարլաթա-ն»ութիւններուն շնորհիւ գործի անցնելու յաջողած էր վարժարանին մէջ, այս օրերս իրական գոյնը դուրս կուտայ, գտնուելով այնպիսի արարքներու մէջ զորս փողոցի բռնակիրներէն մէկուն իսկ չպիտի վայլեցնէր։ Մարդը այնչափ սեւեալ ու զարգացած կը գտնէ եղեր ինքզինքը, որ իր գիւղացի ազէտ մայրը միջատեղէն վերցնելու հրէշային խորհուրդը կը յղանայ, մանաւանդ որ անիկա արգելք կը յարուցանէ եղեր իր արարքներուն, որոնք այսօր երեւան կ'ելլեն։ Երեւակայեցէք խեղճ կինը, որ յուսահատ այսօր Առաջնորդարանին դուռը ափ կ'առնէ, բողոքելու համար իր զաւկին դէմ, պատմելու համար անոր բոլոր զզուելի արարքները եւ ճար մը խնդրելու համար գէթ ինքզինքն ազատելու։ Մայր մը ինչ վիճակի ենթարկուելու է որ այս միջոցին դիմէ։ Աւելին մանրամասնել աւելորդ է։ Գէշն այն է որ մինչ այս կարգի խնդիրներու երեւան ելլելովը հարկ եղածը ի գործ կը դրուի, միւս կողմէ մեր վարժարանին պատիւը ոտնակոխ կ'ըլլայ ժողովուրդին մէջ, թող թէ ուսուցչութեան անունն ալ այսպիսի լուէզներու երեսէն է որ միշտ կ'աղարտուի։
—«Երկար ատենէ ի վեր տեղւոյս արական եւ իգական վարժարաններու շէնքերուն կառուցման վրայ կը խորհուի, ինչ որ ամենակարեւոր խնդիր մըն է Տիարպէքիրի կրթական գործին համար, որովհետեւ այդ գործը գլուխ ելլելով է որ 800-900 երկսեռ ուսանողներ պիտի ազատին հիմակուան խեղճ նկուղներէն։ Նոր շէնքերուն համար սակայն 1500-1600 ոսկիի գումար մը պիտի ծախսուի, զոր հայթայթել քիչ մըզ դժուար է անշուշտ, թէեւ ո՛չ անկարելի»։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

22 Նոյեմբեր 1901

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101.07
Ռէժի	(Tab. Turcs)	298.
Գոնսօլիտ	(R. Turque D.)	24.20
Երկաթուղի	(Lats Turcs)	102.
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	523.
Թրանսվալ	(Transvaal)	75.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ նստած նոյն մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, Կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին դեսպանատան մարմնոյ անդամներէն ոմանք եւ մէկ քանի օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սեննեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ Կայս. մեծարանաց արժանացան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ «Մուէթ» պահականաւը առջի օրը Դարդանէլ հասեր է։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ գտնուող հելլենահպատակները հելլենական տորմիղին հոն այցելելուն առթիւ 7000 ֆր. հանգանակեր եւ հելլէն հրամանատարին յանձներ են, նաւատորմիղին համար։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պառոն տը Քալիչէ ամսոյս 21ին Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր ներկայութեանը ընդունուեր է։

Տ. ԴԱՄԻԱՆՈՍ.— Երուսաղէմի Յունաց Տ. Դամիանոս Պատրիարքը ընկերակցութեամբ Մեծ-Լօղոթէթին եւ իր Պոլսոյ ներկայացուցիչին, երէկ Կայս. Պալատ գնաց։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Հելլենական կառավարութիւնը ջնջած է Օտեսայէն եկողներուն դէմ հաստատած քարանթինան։
—Գահիրէէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Եգիպտոս ժանտախտէ բոլորովին ազատ հռչակուեր է առջի օրը։
—Ապրիլ 7էն ի վեր Եգիպտոսի մէջ ժանտախտի 191 դէպք եւ 94 մահ պատահած են։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Պոլիսպարսկական թերթ մը կը գրէ թէ մայրաքաղաքիս Պարսկական դեսպան Միրզա Րիզա Խան Վիեննայէն Կ. Պոլիս գալէ առաջ երկու օր Սօֆիա պիտի մնայ, անձամբ աչքէ անցընելու տեղւոյն Պարսկական հիւպատոսարանը։
—Դեսպանատան խորհրդական եւ ընդհ. հիւպատոս Միրզա Մուսթաֆա Խան մէկ քանի օրէ ի վեր ծանրապէս հիւանդ է։
—Քիրմանէն հասած նամակ մը կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ նախորդ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան, որ այդ նահանգին կուսակալ անուանուած է, Քիրման հասնելուն միջոցներ ձեռք առեր է նահանգին երկրագործութիւնը բարգաւաճեցնելու, հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու եւ առեւտուրին զարկ մը տալու համար։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ կը գրեն թէ Իզեան Լուիտը Պաթթէմպէրկի հրամանին տակ գտնուող անգլիական տորմիղը վերջերս հոն հասեր է։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ.—Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սաիտ փաշա Նոյ. 4 թուակիր հեռագիր-շրջաբերական մը ուղղած է նահանգներու կուսակալներուն, որով իր Մեծ-Եպարքոսանունը ծանուցանելէ ետքը, կը յանձնարարէ անոնց իրենց ամէն ճիգը ի գործ դնել կայսրութեան զարգացման, եւ առանց կրօնի եւ ազգի խտրութեան ժողովուրդին բարօրութեան համար։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Լատինացւոց Պատրիարք Տ. Բիավի, որ Եգիպտոս կը գտնուէր, Պէյրութ գացեր է։

ՏՔԹ. ՍԱՎԱՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Քօնեայի թաղապետական բժիշկ Տքթ. Սավա քօմմենելի պարագաներու տակ սպաննուած էր վերջերս իր տան մէջ։ Նոր տեղեկութեանց նայելով, տեղական իշխանութիւնները ձերբակալեր են չարագործները որոնք 6 հոգի են, մէկը Հայ եւ 5ը Թուրք։ Ասոնց 5ը խոստովանած են իրենց գործած ոճիրը։ Քօնեայի պաշտօնաթերթը այս ձերբակալութեանց վրայ գրելով՝ բան մը չըսեր ոճիրին բուն շարժառիթին մասին։

ՊԻՂԱՏԻՋԻ մէջ նախընթաց օրը երկրաշարժի երկու ցնցումներ զգացուեր են։ Ոեւէ վնաս չէ պատահած։

Ս. ԺՈՐԺ մանկանց հիւանդանոցին տնօրէն Տքթ. Վիոլի՝ Սեւ Լերան իշխանին կողմէ Տանիլօ պատուանշանին Գ. կարգը ստացած է, ի վարձ իր հիւանդանոցին մէջ Սեւ Լեռնցի աղքատ տղաքներու դարմանման։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ հիւանդանոցին բժիշկներէն Լօմէր Շէվգի եւ Նիհատ պէյերը, Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Հնդկաստան պիտի երթան ժանտախտի մասին միքրոպաբանական ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար։ Ասոնք 5000ական ղրշ. ամսաթոշակ պիտի ընդունին, ինչպէս նաեւ այդ Թօշակին կրկինը գումար մը, իրենց ծախքերուն համար։

ՄՇՈՒՇԸ.—Երէկ 8ին ատենները Նաւահանգստին մէջ յանկարծ խիտ մշուշ մը պատահած ըլլալով, շոգենաւային երթեւեկութիւնները մեծ դժուարութեամբ կատարուեցան։ Հայտար Փաշայի շոգենաւը հազիւ մէկուկէս ժամէն կրցաւ կամուրջ հասնիլ։ Բարեբաղդաբար այս խիտ մշուշը շուտով փարատեցաւ։

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ.—Մէկ քանի օր առաջ խօսած էինք Բանկալթիի մէջ հանգուցեալ Վիչէն աղայի թողած հարստութեան շուրջը յարուցուած ժառանգական խնդրոյն վրայ։ Նորագոյն տեղեկութեանց նայելով Վիչէն աղա եւ կինը ասկէ 10-12 տարի առաջ իրենց հարստութիւնը ձեռքէ չհանելու համար մտածած էին հոգեզաւակ մը առնել եւ այդ նպատակով Թէփէ Պաշիի Յունաց եկեղեցիէն երկու տղայ որդեգրած էին։ Այս պարագան հաստատուած է։ Կ'իմանանք թէ այդ խնդրոյն մասին քննութիւն բանալու համար դատարանէն Վիչէնի կնոջը ղրկուած կոչնագրի մը հետեւանօք, խեղճ կինը սաստկապէս յուզուեր եւ հիւանդանալով նախընթաց առաւօտ ժամը 11ին մեռեր է։ Կառավարութիւնն ալ անոր ունեցածը չունեցածը անմիջապէս կնքելով, քննութիւնները շարունակելու որոշում տուեր է։ Կը լսենք նաեւ թէ յիշեալ կնոջ՝ հանգուցեալ Մարիանէի որդեգիր եւ ասկէ առաջ մեռած աղջկան ամուսինը՝ Գազանճեան Ստեփան էֆ.՝ ինքն ալ իր կարգին ժառանգութեան տիրանալու համար միջոցներ ձեռք առած է։ Դատարանը որոշած է զայն ալ հարցաքննել։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ծննդեան տարեդարձին առթիւ ազատ արձակուելիք այն բանտարկեալներուն որոնք իրենց պատիժին երկու երրորդ մասը աւարտած են, մէկ ցուցակը Ոստիկանական նախարարութեան կողմէ պատրաստուելով Կայս. Պալատ պիտի մատուցուի Դատական պաշտօնատան կողմէ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդը վերջերս Յունաստանի Սինոդին նամակ մը ղրկելով յայտարարած էր թէ ինքը հաւանութիւն չի յայտներ Աւետարանին ժողովրդական լեզուով թարգմանութեան։ Յունարէն թերթերը այժմ կը գրեն թէ հելլէնական կառավարութեան Սինոդը այդ նամակին վրայ իր վերջին նստին մէջ արգիլեր է այդ թարգմանութիւնը, եւ հրահանգ ղրկեր է ամէն կողմ արգիլել այդ լեզուով թարգմանուած Աւետարանին վաճառումը։ Հեռագիրները գրած էին արդէն թէ Աթէնքի ուսանողները այդ թարգմանութիւնը պաշտպանող երկու լրագիրներու դէմ բողոքած էին։

ՆԻՔՈԼԱՒՍԻ ԷՖ.— Յունարէն «Քոնսդանդինուբոլիս» լրագրին արտօնատէր Նիքոլաւսի էֆ., որ վերջերս գրաշարի մը կողմէ ծանրապէս վիրաւորուելով Ժերմիա հիւանդանոցը տարուած էր դարմանուելու համար, այժմ քիչ շատ ապաքինած ըլլալով, Ֆէնէրի մէջ իր գտնուած բնակարանը գացեր է։ Բժիշկներու պատուէրին համաձայն ամիս մը տունէն դուրս չպիտի ելլէ, լաւ մը դարմանուելու համար։

ԿԱՅՍ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ գրականութեան ճիւղին մէջ այս տարի աւելցուած Բ. կարգին հնագիտական ուսուցիչ կարգուած է ծանօթ բժիշկ Տքդ. Մորթման։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Սիւվէյտիէի իշխանութիւնները վերջերս իրենց պահուած տեղերուն մէջ ձերբակալեցին ծանօթ աւազակապետ եւ ոճրագործ Սալիհ Խայալ եւ ընկերները, որոնք ժամանակէ մը ի վեր այդ կողմերը աւազակութիւններ եւ աւարառութիւններ կ'ընէին։

ՓԼՈՐԶՈՒՄ.—Մարաշի մօտերը Տէօշէլէր կոչուած գիւղին մէջ Իսլամի մը տունը վերջերս փլելով 18 հոգի փլատակներուն տակ մնացեր են։ Ասոնց 2ը մեռեր, 3ը վիրաւորուեր եւ 13ը ողջամբ ազատուեր են։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.—Էրզրումի երկրաշարժէն արկածեալներուն բնակութեան համար տաղաւարներ շինելու յատկացուած գումարը Տրապիզոնի կուսակալութեան կողմէ մաս առ մաս Էրզրում կը ղրկուի։ Տրապիզոնի մէջ ալ, արկածեալներուն օգնելու համար հանգանակութիւն բացուած է։

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ առաջքը առնելու համար ձեռնհաս պաշտօնատան որոշմամբ Արնաւուտգիւղի առջեւ գտնուածին նման Պէպէքի եւ Ռ. Հիսարի միջեւ գտնուած ծովեզերքին առջեւ ալ երկաթէ վանդակորմ մը պիտի քաշուի, 50000 ղշ. ծախքով։

ԻԶՄԻՐԻ եւ շրջականներուն մէջ շոգեշարժ եւ առանց շոգիի շարժող թրամուէյի գիծեր հաստատելու մասին արտօնութիւն խնդրող Թահսին փաշա եւ ընկերները երկրորդ աղերսագիր մըն ալ մատուցած են Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան, որ այդ աղերսագրին կցուած ծրագիրը ուսումնասիրելէ ետքը բացատրութիւններ ուզած է խնդիրը լաւ մը ուսումնասիրելու համար։

ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ.—Օրտուի գիւղերէն մէկուն մէջ վերջերս հայրասպանութիւն մը գործուեցաւ։ Ալի անուն անձ մը օր մը տանիքը ելլելով կղմինտրներ մաքրելու զբաղած էր, երբ կինն ալ պարտէզին ծառերէն մէկուն վրայ ելլելով սկսաւ պտուղ ժողվել։ Նոյն միջոցին տղան պարտէզ մտնելով սկսաւ մայրը յանդիմանել պտուղ ժողվելուն համար։ Ալիի կինը այս տեսնելուն, անմիջապէս վար իջաւ եւ բարկութենէն սկսաւ կացինով ծառը կարել։ Ալի զարմացած՝ տանիքէն վար իջաւ եւ սկսաւ կշտամբել կինը, որ իր ունեցած մէկ հիւանդութեան հետեւանօք նուաղեցաւ։ Ալիի տղան ալ կարծելով որ հայրը սպաննած էր իր մայրը, կացինը առնելով հօրը գլուխը ճեղքեց։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է հայրասպան տղան։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ մէջ կապալ վաճառական Գրիգոր աղայի կինը առջի օրը ծննդաբերութենէն երկու ժամ ետքը մեռած ըլլալով, թաղապետական բժիշկը քննութիւն կատարած եւ յայտարարած է թէ կանչուած երկու դայեակներու ագիտութեան հետեւանօք յառաջ եկած է մահը։ Յիշեալ դայեակները պիտի պատժուին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Նոյ.— Անգլիոյ մէջ գտնուող վերջին տրամադրելի հեծելագունդը Թրանսվալ պիտի ղրկուի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Քորոնեայի հրետաւորներու զօրանոցին մէջ պայթիւն մը յառաջ եկաւ, երբ զինուորները փամփուշտ կը պարպէին։ Երեք զինուոր սպաննուեցան եւ 17 վիրաւորուեցան։

ԱԹԷՆՔ.— Աւետարանին նոր յունարէնի թարգմանուելու խնդրոյն առթիւ դժգոհութիւնը կը շարունակուի։ Աթէնքի մետրոպոլիտ Տ. Բրոգոբիոս հրաժարեցաւ։ Ոստիկանապետ Պ. Վուլցօֆ, եւ Աթէնքի զինուորական հրամանատար Զօր. Սթայքօսի տեղ ուրիշներ անուանուեցան։

ԲԱՐԻԶ. — Երեսփ. Ժողովը այսօր ալ վիճաբանեցաւ 265 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան վրայ, որ պիտի կնքուի չինական տուգանքը իբրեւ երաշխաւորութիւն ցուցնելով։ Պահպանողական եւ արմատական երկու երեսփոխաններ խստիւ քննադատեցին փոխառութեան ծրագիրը։ Գործաւորական երեսփոխան Պ. Սէնպա պահանջեց որ փոխառութեան վիճաբանութիւնը յետաձգուի չինական դաշնագրին քուէարկութենէն վերջը։ Կառավարութիւնը չընդունեց այդ առաջարկը, որ 184ի դէմ 342 ձայնով մերժուեցաւ։

ՔՈԼՈՆ.— Քոլոմպիոյ ազատականները տիրեցին Քոլոնի. հիմայ Բանամայի կը սպառնան։

ԱԹԷՆՔ.— Հելլէն խորհրդարանը բացուեցաւ, եւ Երեսփ. Ժողովին նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Ռէցինաս։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Նոյ.—Բարեյոյսէն կը հեռագրեն թէ Պօէրները գերի բռներ են Պրիւս հրամանատարը, Վիլստորբի մօտ։

—Հոս հասած հեռագրի մը նայելով ռուս հռչակաւոր վիպասան կոմս Թոլսթոյ մեռեր է։

—Հոլանտայի պօէրասէրները խնդրած են որ անգլիական կառավարութիւնը ունկնդրութիւն մը շնորհէ նախագահ Քրիւկէրի, անգլիական կառավարութիւնը պիտի մերժէ կ'ըսուի։

ԲԱՐԻԶ.—Պետերպուրկէն կը հերքեն այն զրոյցը թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթթէ պիտի հրաժարի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	26.10
Երէկուան բարձր գինը	26.10½
Երէկուան վար գինը	26.05

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ Ֆր.	101.50
Երէկուան բարձր գինը	101.50
» վար »	100.75
Ռէժի Լ. Օ.	12.30
Թրամվայ բաժնեթուղթ	5.60
» պարտաթուղթ	483

ԱԶԴ.— Յառաջիկայ կիւրակէ օր, 11 Նոյեմբեր, Թաղիս Ս. Հրեշտակապետ Եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդերձեալ է պատարագել Ս. Եկեղեցւոյս մէջ, ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիւրութիւն ուխտաւորաց երթեւեկութեան, Ոսկեղջիւրի շոգենաւային Վարչութեան հետ եղած կարգադրութեան համաձայն, նոյն օրը բացառիկ կերպով իր բոլոր նաւամատոյցներէն տրամադրելի շոգենաւեր անընդհատ պիտի երթեւեկեն օրն ի բուն։

Ատենադպիր — Ատենապետ
Ռ. ՃԻԼԱՃԵԱՆ — Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Պալաթ, 6 Նոյեմբեր 1901

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԳԱՆՁԱ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1901 ՕԳՈՍՏՈՍ 31Ի

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի
Արժեթուղթեր չգանձուած	5,500,000.—
Դրամարկղ Պոլսոյ մէջ	1,941,184·16
Դրմրկղ. գաւառներու մէջ	715·783·80
Անգլ. Փրանս. և Գերմ. արժթ.	1,184,496,12
Ուրիշ արժեթուղթեր	1,967,126·28
Զանազան մուրհակներ	1,603,398·55
Երաշ. պաշտն. ընթցկ. հաշիւ	2,609,101·21
Ընթացիկ հաշիւներ	3,101,966.—
Ապրանքի եւ. փոխարէն	3,859,221·94
Անշարժ կալուածք	290,511.72
Զանազանք	72153.19
Օսմ. ոսկի	22,845,251.77

ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի
Դրամագլուխ	11,000,000.—
Պահեստներ	1,076,788.—
Վճարելի մուրհակներ	1,218.767.97
Պահեստի տրուած դրամ	1,247,195·25
Ընթացիկ հաշիւներ	7,141732 94
Վճարելի շահաբաժին	40,672·37
Պահեստի գրամ	770184 93
Զանազանք	349,610·31
Օսմ. ոսկի	22,845251 77

Այս ցուցակը վաւերական է

Տնօրէն Կ. ՕԳՈՒԱՆՕ — Ընդհ. Տնօրէն ՀԱՄԻԼԹԸՆ ԼԱՆԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1902

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԲՈՒՆ ՕՐԱՑՈՅՑ և Տօմարական դիտելիք, Շարժական տօնք և Միջոցք նոցին, Ամսամուտք և Նշանաւոր աւուրք Տաճկաց, Չորս եղանակք, Տարեմուտք, Խաւարմունք: Աւուրք տօնախմբութեան Եկեղեցւոյ Մայրաքաղաքիս: Աղիւսակ չարժական մասանց աւուրց: Ցիշատակարան:

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՑ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ է Պալատլեան Գրատունը, Սուլթան Համամ, Թիւ 14: Մեծաքանակ գնողներուն կարեւոր զեղչ: 10-4

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Ա. ՊԻՊԼԻՕՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 12

Ընթերցողներու ուշադրութեան

Ամէն անոնք որ սկսեալ 1 Նոյեմբերէ մինչև ցվերջը յունուարի 25 ղրշ.ի առևտուր ընեն ուղղակի մեզ դիմելով, մէկ կամ երկու անգամէն, իրաւունք պիտի ունենան բեր նուէր ստանալու 1 ֆրանքնոց ֆրանսերէն գիրք մը. իսկ անոնք որոնց առեւտուրը, վերոյիշեալ պայմանաժամուն մէջ, 50 ղշ.ի բարձրանայ, պիտի ստանան 3.50 ֆրանքնոց ֆրանսերէն գիրք մը:

ԿԱՏԱԿ ՉԷ 5—4

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղէնաց վաճառատուններուն էն հինը եւ էն նշանաւորն եղած է, մնաւ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իր տէրը Գ. Երմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է:

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուններու Գ. Երմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուններուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին: Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը:

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷՑԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա Բարէզին 1900 էք գրիորօնսուինտա23 միատլեն իլէ են պէօյիւք միւքեաֆաթը նայլ օլմուշ տըր:

Պիչէյէ մախսուս ալէթի ու էտէվաթ խուսուսունդա գէօզէլ փապրիգանըն ազամ ֆապրիգասը տըր. Էուալիէ 12000 ամէլէ վէ 9000 ամելէ վար.

Էթէ սայր ալէթլերին ալէթ խուսուսունդա պէօյիւք Տիրինկ նամ ֆապրիգաին կիւզէլ ալէթ վէ տէզգեահ ճիհազլարը իչին տիքքաթ էտինիզ.

Ինթէ ևէնի պիր ասըրա տուխուլ էյլէտիք: Միւրուր իտէն գըմախ չիմալի եւլէ սէնէյի հէչմին, պիրնաէն ալէյհ փուզթաւթը Թարիխիյէ օրդասընա գայտ օլընմըշ տըր: Պու տէվրիլ Թերագգըյաթը ալէլումում չայանը հայրէթ պիր տէրէճէյէ նէթիջէ. Մաքինա մարիֆէթին իլէ պիչմէք Ֆէվգէլատէ պիր Թերագգը աէյի՞լ մի: 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ Թըրփան մաքինատըրին իճատընտան պէրու պու կիւնէ տէկին սէնտանը մուհիմմէի մէզգուրէյէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիւնեանըն հէր պիր Թարաֆընտա էն միւհիմմ պիր մէվգի Թուիթմուշ օլան ֆապրիգա «Տիրինկ» վէ գումբանեասը օլուպ, իմալ էյլէտիկի մաքինալարը սաթըն ալանլարը հատտ ու հիսապը եոգ տըր:

Իսթէյէնլէրէ քաթալոկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ: Մէզքիւր տէֆթէրտէ պիչմէյէ մախսուս.

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տէմիր իթմէ — «Իտիալ Տիրինկ» նամ Թըրփան
» » » օրագ պիչմէ — » » » Թըրմըգ կիպի

մուխթէլիֆ իւլ ճինս մուհիմմ մաքինալարըմըզըն ըէսիմլերի մէվճուտ վէ իչլէրու մաքինալար միւպալագասըզ վէ ճիտտի սուրէթտէ Թարաֆըմըզտան Թարիֆ իտիլիր տըր:

Պու մաքինալարըն եէկեանէ տէբօզիբօսը՝ Տէրսանէ Գալաթա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 նումերօլը մաղազալարտա Մ. Միտճէյ Նուլէյ վէ գումբանեասը տըր:

ՈՒԻԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հաստուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի 6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ	» » 1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» » 410,000
Հրատարակիչ ծանօթ ֆրանս. և գերմ. ընկերութեանց վճարեալ դրամագլուխը 100,000էն աւելի չէ	

ՈՒԻԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կը հատուցանէ:

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու Անանիասի խան թիւ 20-21-22:

Գաւառաց մէջ գործակալներ և պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին:

ԾԱՆՕԹ.—Տեղւոյս ե'ն ծանօր Փրանս եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսդըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցաց վրայ:

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.

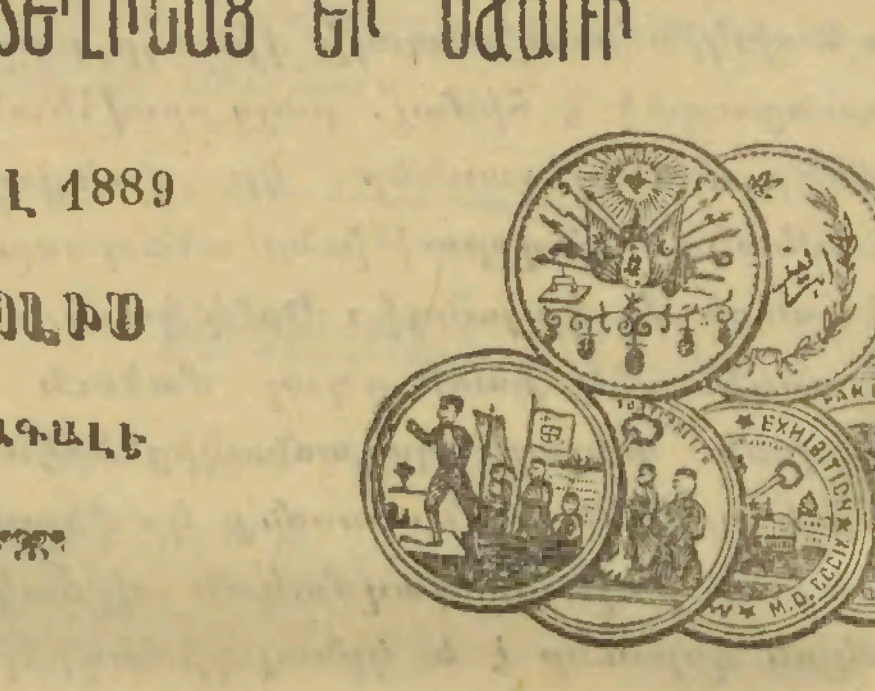
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹԱՀԹԱԳԱԼԷ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ եւ առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ եւ եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենաուրբ հոտեղէններ եւ թուալէթի հոտաւէտ ու լուացքի պարզ օճառներ:

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը: Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի,

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱԳ եւ Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ վաճառատուները, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել հետեւեալ գործակալութեանց, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցագրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով:

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Պ. Լաքարիէռ Որդի եւ Ընկ. 28. Ռիւ Շաթօտէօն:
ՊՈՄՊԱՅ.—Պ. Պ. Ապքար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան:
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ:
ՌՈՒՍՃՈՒԳ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք:
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կէօոն Արտինեի:
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայնրիխ Վառնինկ:
ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տինօ Ֆէռնանտէզ:
ԻՍԿԻՒՊ.—Պ. Մ. Քափուանօ:
ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆներ:
ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք:
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան:
ԻԶՄԻՏ.—Պ. Ցակոբ Մօմճեան
ՌՕՏՕՍԹՕ.—Պ. Ցակոբ Բռավատալ
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ԻՆ Ի ԲԱՐԻԶ

ՎԱՆՏՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻՒ 9 ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	252 միլիոն Ֆր.
1900ին գանձուած ապահովագին	21 » »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107 » »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19 միլիառ »

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	120 միլիոն Ֆր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260 » »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	153 » »
1900ին գանձուած ապահովագին	17 » »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով եւ գիներով:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար յատուկ եւ դիւրին պայմաններով:

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Արեւելքի տնօրէնութեան կեդրոնատեղին՝ ՂԱԼԱԹԻԱ, Օսմ. Պանքային դիմացը:

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատեայ տակունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ ոսկեդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է:

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշակ Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց:

Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ եւ Թրամուէյի կայարանին դիմաց:

Պոլիս, Սուլթան Համամ Թիւ 2, եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիօն Թիւ 13:

Կեդրոնէն ընդհանուր համար ձրի նշանին ուղարկութիւն ընելու է:

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

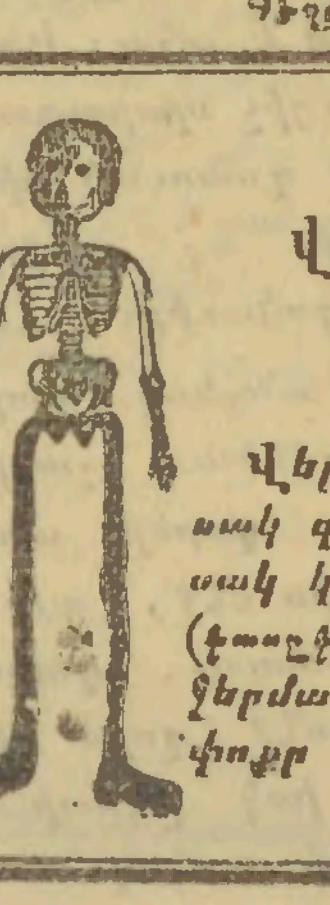
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ ՑԱԶՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Այս դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գիներն համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղշ.էն մինչեւ 100 ղշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ: Դրամատունս սակէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու եւ շահուած պարգեւները գանձելու համար ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ:

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած եւ գրոշմուած: Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, եւ գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ:

Աւելորդ է յոյանել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, եւ յայտնի է որ ամսական 20 ղշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով եւ ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, եւ եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար չահու աղբիւր մըն է: 24—21

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՑԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ.Պոլիս, Պաղճէգաբու, Ճէյալ Պէյ Խանի կից, թիւ 1.

Զիզէք Սըքէր մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ եւ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին: Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լասթիքէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (ֆասքը պաղը). անսակ տեսակ գրեխներ (չէբիճէ), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսքոբ), փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւ այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ: Գիները խիստ աժան:

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [39]

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ՎԱԼԱՆԹԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ժ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՐՁ ՄԸՆ ԱԼ

—Նայեցէք, բարեկամս, եթէ հոն է, Թող վայրկեան մը ինծի գայ:

Վաղեմի սպասաւորը խոնարհելով անհետացէն դուրս ելաւ:

ԿԱՅԾԱԿԻ ՀԱՐՈՒԱԾ

Մէկ քանի վայրկեան ետքը Ժագ տը Վալմոն կոմսը սրահ մտաւ: Խեղճ տղան սոսկալի կերպով տժգունած էր, և թէեւ կը փորձէր ժպտիլ, սակայն չէր կրնար իր ներքին տխրութիւնը զսպել:

Տիկին տը Վալմոն լրագիրը ծունգին վըրայ պահած էր: Պառաւը զորսվալից նայուածք մը նետեց իր թոռան վրայ, ժպտելով:

—Սիրելի մայրիկ, ըսաւ Ժագ՝ խօսելու ճիգ մը ընելով, զի՞ս ուզեցիք:

—Այո՛, սիրելի զաւակս, բայց ինչո՞ւ հոգ կը մտօս, քովս չգա՞ս:

Ժագ տխրութեամբ ժպտելով հնազանդեցաւ.

—Ի՞նչ ունիք ըսելու, բարր մայրիկ, հարցուց:

—Բան մը պիտի իմացնեմ քեզ:

—Ա՜հ...

—Բան մը որուն չէիր սպասեր, անակնկա՞լ մը:

—Անակնկա՛լ մը, կրկնեց Ժագ:

—Այո՛, մեծ անակնկալ մը:

Կոմսին աչքերը ուրախութենէն փայլեցան եւ Ժագ յուզումէն դողդղոջ ձայնով մը ըսաւ.

—Աստուա՛ծ իմ, տրդեօք կ'ուզէիք բար եացակամ ըլլալ ինծի համար:

—Ժագ, քեզի համար միշտ միեւնոյն զգացումները կը տածեմ:

Երիտասարդը տխրութեամբ ժպտեցաւ:

—Ի՞նչ է ուրեմն ձեր ըսելիքը, հարցուց տխրութեամբ:

—Տղաս, քիչ մը առաջ սրահէն մեկնելէդ ետքը աս լրագիրը ձեռքս առնելով հատուած մը տեսայ, որ անսպասելի լուր մը կը հաղորդէր: Ժագ, ինչպէս որ դուն ալ պիտի տեսնես, այդ լուրը յաջողապէս անսպասելի է:

—Ի՞նչ է տեսնենք այդ լուրը, որ այդքան կը շահագրգռէ ձեզ:

—Ինձմէ աւելի քեզ կը շահագրգռէ:

—Զի՞ս, զի՞ս...:

Կոմսուհին լրագիրը իր թոռան երկնցնելով, ըսաւ:

—Կարդա՛:

Ժագ սկսաւ կարդալ, սակայն հազիւ թէ տող մը կարդացած էր՝ աղաղակ մը արձակեց, կը խղդուէ՛ր: Բուռն կերպով երկու ձեռքերը վզին տարաւ փողկապը եւ չապիկին կօճակը քակելու համար: Ցետոյ վայրկեան մը լռեց ըսել չկրցաւ:

Ժագ լրագրին հատուածը լմնցուց: Եւ աչքերը բարկութենէն շողացին եւ լրագիրը մէկ կողմ նետելով գրեթէ վայրենի ձայնով մը գոչեց.

—Ա՜հ, թշուառակա՛նը, թշուառականը:

Ցետոյ անմիջապէս սարսռեցնող քրքիջ մը լսեցաւ:

—Աստուա՛ծ իմ, տղա՛ս, զաւա՛կս, ի՞նչ ունիս, գոչեց կոմսուհին վախէն կիսովին խենդեցած:

—Մի վախնաք, սիրելի մայրիկ, պատասխանեց Ժագ, թողէք որ քիչ մը խնդամ, օգտակար է ինծի:

Եւ կը շարունակէր խնդալ ջղային այնպիսի քրքիջով մը որ սարսուռ եւ վախ կը պատճառէր բոզգին:

Պահ մը այսպէս շարունակելով յանկարծ հեկեկանք մը եկաւ Ժագի կոկորդը եւ երիտասարդը սկսաւ աղու մը պէս լալ:

Այս կոմսուհին ծունգերուն փարելով դողդղոջ ձայնով մը ըսաւ.

—Ներեցէք, մա՛յրս իմ, ներեցէ՛ք...:

Կոմսուհին ծռելով վեր վերցուց իր թոռը եւ դէմքը չոյելով պատասխանեց.

—Իմ խեղճ զաւակս, կը հասկնամ տառապանքիդ մեծութիւնը, սակայն քու պառաւ բարի մեծ մայրիկդ հոս է, պատրաստ քեզ մխիթարելու: Կը տառա՞պս, տեսար թէ այդ թշուառական աղջիկը մէկ հարուածով տապալեց քու երջանկութիւնդ և փչրեց իր վրայ ունեցած վստահութիւնդ: Բայց եղիր Ժագ, այս պարագաներու մէջ է որ մարդ մը ամենէն աւելի իր քաջութեանը պէտք ունի:

—Բաջութիւնս չպիտի պակսի և զօրաւոր պիտի ըլլամ, պատասխանեց կոմսը:

—Պիտի դադրիս սիրելէ եւ անոր յիշատակը վերջնապէս պիտի սրբես քու սրտէդ, որովհետեւ քու սէրդ որքան որ զօրաւոր ըլլայ պարտաւոր պիտի ըլլաս մոռնալ զինքը:

—Եթէ գիտնայիք թէ որքան կը սիրէի զինքը:

—Եւ որքա՜ն կը սիրես տակաւին զինքը: Սակայն տղաս այժմ ինքն իսկ պիտի բուժէ քու սէրդ, որ այնքան մեծ վտանգ մըն էր քեզ համար: Հիմա լաւ մը ճանչցա՞ր այդ աղջիկը:

—Այո՛, եւ ինչ որ ըսիք ինծի ամէնքն ալ իրաւացի են:

—Անշուշտ, Ժագ, որովհետեւ այդ աղջիկը քեզ բնաւ սիրած չէ, նոյն իսկ քեզի անձնատուր ըլլալովը վստահ եղիր որ սիրոյ կատակերգութիւնը խաղալ ուզեց: Այո՛, սիրակա՛ն տղաս, քեզ խաբեց, սուտ իր այդ ընթացքովը: Այդ թշուառական աղջիկը միշտ հաշիւով եւ կեղծաւորութեամբ շարժեցաւ: Հազիւ թէ մէկ քանի օրէ ի վեր զինքը թողած չէր եւ ահա քեզ մոռցաւ, քեզ եւ քու ամուսնութեանդ խոստումը: Եւ ինչե՞ն գիտես թէ ազատ ու համարձակ ըլլալու համար քեզ Բարիզէն չհեռացուց: Ամէն ապացոյց կայ թէ նոյն իսկ հոս գալով խնդիրը ինծի պատմելու խօսք տուած օրդ արդէն իր եւ այդ Ամերիկացիին ամուսնութիւնը որոշուած բան մըն էր: Կը ճանչնա՞ս այդ անձը:

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՉԻՉԷՔՃԵԱՆ